

I. HET OUDE TESTAMENT

I. A. Het Hebreeuwse zelfstandig naamwoord – nèsjèr – arend/ adelaar

Onderstaande gegevens zijn verzameld uit Gesenius' Hebr. und Aram. Handwörterbuch; 16e Aufl. 1915 en Abr. Trommius, Nederlandse Concor-dantie. Zie onder I.A.a/ 3.

נֶשֶׁר (v. נָשַׁר; ass. *našru*; ar. *نَسْر*, gemeinar. *نَسْر*,
b. a. נֶשֶׁר, j.-a. נֶשֶׁרָא, syr. *ܢܫܪܐ*, äth. *ነሰር*, kopt.
nošer, teils Adler, teils, wie immer im Ar. u. Kopt.,
Geier; Nöld., BsS 86) *i. p.* נֶשֶׁר, *pl.* נֶשֶׁרִים, *ctr.*
נֶשֶׁרִי, *m.* — Adler Pr 23 5. 30 19, od. Geier,
deshalb Aas fressend Hi 39 27. Pr 30 17, kahl-
köpfig Mi 1 16. נֶשֶׁר בְּנֵי נֶשֶׁר junge Adler Pr 30 17;
נֶשֶׁר קֶן Adlerhorst Dt 32 11. Jer 49 16. Ob 4.
Unreiner Vogel Lv 11 13. Dt 14 12; Mause-
rung' des 'נ Ps 103 5. Jes 40 31. Bild der
Schnelligkeit 2 S 1 23. Jer 4 13. Hi 9 26. Thr
4 19, des schnellen u. gewaltigen Angriffes Dt
28 49. Jer 48 40. 49 22. Ez 17 3. 7. Hos 8 1.
Hab 1 8 (vgl. Klost. z. 1 S 26 20), auf Adler-
flügeln tragen Ex 19 4. In der Vision Ez 1 10.
10 14.†

I.A.a. Betekenis van de tekstgegevens

Spr. 23:5; 30:17 (jonge), 19; Job 39:27 (?); Micha
1:16 (kaal)

Arendsnest: Deut. 32:11; Jer. 49 :16 ; Obadj.:4

Onreine vogel : Lev.11 :13 ; Deut. 14:12

Ruiend (jeugdvern.): Ps. 103:5; Jes. 40:31

Snelle vogel: 2 Sam.1:23; Jer. 4:13; 48 :40; 49:16,
22; Job 9:26; 39:30; Klaagl. 4:19

Snelle en geweldige greep: Deut. 28:49; Jer. 48:40;
49:22; Ez.17:3, 7; Hos.8:1; Hab. 1:8

Op adelaarsvleugels dragen: Ex.19:4. Zie ook
Ez.1:10; 10:14 (in visioen); Dan. 4:33; 7:4.

I.A.b Samenvatting + toepassing

1. Informatief (zie in de rubriek Homiletica, preek over Deut. 32:11 en preek over Jes. 40:11). 'Van de grote soorten van arenden, die in de oudheid de aandacht trokken, zijn de koningsarend (*A. imperialis*) en de 'aquila fulva' ('chrysaetos'), de steen- of goudarend over alle in de oude wereld bekende landen verspreid. Zij lijken zo op elkaar, dat slechts de bekwame ornitholoog ze van elkaar kan onderscheiden. De latijnse naam is: 'aquila'; in het Hebreeuws heet hij 'nèschèr').¹

De steenarend is een donkere vogel met goudkleurige kop en hals. De koning van de dagroofvogels. Hij kan net zo oud worden als een mens; soms zelfs meer dan 100 jaar. Hij is groot en sterk. Een goudarend wordt hij ook wel genoemd. Zijn vleugels zijn lenig en krachtig. Zijn karakteristieke snavel is kort en gedrongen.

De steenarend komt voor in Europa, het noorden van Noord-Amerika en Azië. Het is een van de dertig soorten arenden waarvan de poten volledig zijn bevederd. De steenarend vertoont in de lucht een uitgebreid baltsgedrag.

De adelaar is de koning van de vogels. De arend die zich bliksemsnel op zijn buit stort is een beeld van de vijand, die zijn zwakke, weerloze tegenpartij overvalt (Hos 8:1; Hab. 1:8). God

¹ In de Griekse mythologie is de arend een vogel die aan Zeus is gewijd. Bij de Romeinen het zinnebeeld van Jupiter en van de staat, symbool van kracht en onoverwinnelijkheid. In het christendom is de adelaar o.a. het zinnebeeld van de evangelist Johannes, ook van God en Zijn liefde. Intussen was het de Israëlieten verboden het vlees van de arend te eten; het was voor hen een onrein dier (Lev. 11:13; Deut. 14:12). Zijn lange haar en nagels worden in Dan.4:33 als beeld gebruikt voor de krankzinnig geworden Nebucadnezar.

komt met oordelen vanwege hun afgoderij en stort Zich, sneller dan een arend op Zijn volk (zie 2 Sam.1:23; Job 9:26; Spr. 23:5; Jer. 4:13; 48:40; 49:22) Wat in de sterke poten van de arend valt, gaat als zijn prooi een gewisse dood tegemoet. Dit beeld wordt dikwijls ook toegepast op machtige koningen en geweldige veroveraars zoals Nebukadnezar. Zie Deut. 28:49; Klaagl.4:19; Ez. 17:3,7. Ook heidenvolken zoals Edom moeten het ontgelden, hoezeer zij zich veilig wanen in hun nest, in trotse hoogmoed. (Jer. 49:16).

Voor de snelheid van de vlucht van de adelaar dient tot vergelijking. Met zijn bijna twee meter brede wiekslag drijft hij rond in steeds kleiner wordende cirkels, loerend op een prooi (een vos of veldhoen, een slang of hagedis). Het lijkt een lusteloze vlucht, een spel met wind en wolken. Maar niets is minder waar dan dat. Met zijn onbeschrijflijk scherpe ogen tuurt het dier naar beneden. Hij is in volle actie. Vgl. Job 39:32.

2. Tussen de bergen waar het volk van Israël zijn tenten heeft opgeslagen in de Sinai-woestijn, zweeft de adelaar. Heel hoog in de lucht. Deuteronomium 32 beschrijft de interessante activiteit van zo'n arend.

Even onder hem vliegt – wat schichtig en scheef – nog een vogel. Het is een arendsjong; het enige wellicht dat door het vrouwtje in het nest is uitgebroed. Zojuist heeft de adelaar dat jong uit het nest gestoten daar hoog boven op de rotsen (vgl. Job 39:30vv). Daar was het buiten bereik van iedere vijand. Maar daar kon het niet langer blijven. Met hevige rukken heeft de arend dat nest uit elkaar getrokken en het arendsjong eruit gegooid. Het gaat de diepte in. Het zal te pletter slaan op de harde rots beneden. Maar nee, kijk eens, het dier vliegt. Ja werkelijk, het vliegt voor het eerst van zijn leven. Van de ene bergtop naar de andere.

Intussen houdt de arend het jonge dier heel goed in de gaten. Want hij weet, dat het arendsjong zichzelf gemakkelijk overschat. De eerste vliegoefening loopt goed af. Maar als het voor de derde keer van de ene rots naar de andere vliegt, heeft het kennelijk een verkeerde inschatting gemaakt. De afstand die hij heeft te overbruggen is groter dan hij dacht. En kijk, daar gebeurt het al. Angstig fladdert het dier rond. Het laat een luid hulpgeroep horen. En dan..., geen seconde te laat, schiet de grote adelaar het arendsjong te hulp. Hij slaat zijn vlerken ineen, duikt naar beneden, totdat hij onder het moe gevlogen dier zijn brede vleugels kan uitslaan. Daarop valt het jonge dier neer. En zo wordt het van een gewisse ondergang gered. Even later zit het bibberend op de resten van het nest daarboven in de rotsen. En straks....dan begint de oefening voor het leven opnieuw.

Er zijn uitleggers die beweren, dat het nooit door een mens is waargenomen, dat een adelaar een arendsjong op de vleugels draagt. Dat dit echter niet ondenkbaar is, kunnen we zien aan de onder ons bekende fuut die zijn jongen op zijn rug meeneemt, veelal verborgen onder de vleugels en rugveren, ook op zijn duikvluchten onder water. Zie Enc. Encarta 1998 (Winkler-Prins).²

Uit Easten Bible Dictionary in Bible Works. s.v. eagle.

'An interesting illustration is thus recorded by Sir Humphry Davy:, "I once saw a very interesting sight above the crags of Ben Nevis. Two parent eagles were teaching their offspring, two young birds...They began by rising from the top of the mountain in the eye of

---

² Bronnen o.a. waaraan het bovenstaande is ontleend, zijn Vilh.Móller-Christensen/ K.E. Jordt JÓrgensen, *Dierenleven in de Bijbel* (BKB serie; Baarn, z.j.); Prof. dr. W.H. Gispen e.a., *Bijbelse Encyclopaedie*; Kampen 1950; p.42.

the sun. It was about mid-day, and bright for the climate. They at first made small circles, and the young birds imitated them. They paused on their wings, waiting till they had made their flight, and then took a second and larger gyration, always rising toward the sun, and enlarging their circle of flight so as to make a gradually ascending spiral. The young ones still and slowly followed, apparently flying better as they mounted; and they continued this sublime exercise, always rising till they became mere points in the air, and the young ones were lost, and afterwards their parents, to our aching sight." (See) (Isa 40:31)'

De adelaar is in de Bijbel het beeld van Gods opvang van en zorg voor Zijn volk Israël. Wat zojuist is beschreven m.b.t. de adelaar die het arendsjong leert vliegen, is wat de God van Israël gedaan heeft aan Zijn volk, toen Hij het uit Egypte haalde (Ex.19:4) en de eindeloze woestijn van Sinai in zond. Het ging door duizend zorgen en angsten heen. Maar zo moest Israël leren om te (over)leven. God bewaarde dit volk als Zijn oogappel. Het kreeg manna en water op Gods tijd. Het kwam na veel beproevingen tenslotte in het beloofde land. Vgl. Deut.32:11. Die trouw aan Israël is de eeuwen door, ook vandaag, bewezen.

En heeft God in de volheid van de tijd niet die trouwe zorg m.b.t. Zijn volk vooral ook getoond in de zending van Zijn Zoon Jezus Christus?! In Hem heeft de Heere Zijn adelaarstrouw aan Israël ten toon gespreid als nooit tevoren. Toen Hij op aarde rondwandelde, riep Hij de mensen op tot bekering. Hij riep hen weg uit hun vadsige rust. Zij moesten alles verlaten en Hem volgen.

Maar Gods trouw aan Israël bestond niet alleen in het onderwijs van Jezus. Het is vooral in het verzoeningswerk van de Heere Jezus dat de Heere onafscheidelijk aan Zijn volk verbonden is geworden. Daarin heeft de God van Israël Zijn volk opgevangen, zoals de adelaar het arendsjong op zijn brede vleugels neemt en het draagt. Zondaren die moe gevlogen en uitgetobd zijn, mogen in de doorboorde handen vallen van de gekruisigde Zaligmaker. Daarin vinden zij hun gerechtigheid waarmee ze voor God in het gericht kunnen bestaan. Jezus Christus is het Die al hun schuld voor Zijn rekening nam en uitwiste.

Wie zichzelf niet meer kan redden, wie als de jonge arend aan het eind van al zijn kunnen en kennen, alleen maar kan neerstorten in het verderf, mag in de nood van het leven de draagkracht ondervinden van de gezegende Zaligmaker Christus Jezus. Hij heeft in Zijn opstanding uit de doden al de Zijnen opgevoerd uit hun dood en eeuwige ondergang en hen thuisgebracht aan Gods Vaderhart. En in Zijn hemelvaart heeft Hij hen meegenomen om hen als Zijn bruidsgemeente aan de Vader voor te stellen. Zo hebben dan allen die in Hem geloven een toekomst als geen ander: leven, leven, eeuwig leven. In gemeenschap met de drieënige God. Nu in beginsel, straks volkomen.

3. Er is een oude fabel die vertelt, dat de arend wanneer hij honderd jaar oud is, naar de zon vliegt, zich daarna in de zee stort en zich zo verjongt.³ Vgl. Micha 1:16. Zegt Psalm 103 eigenlijk niet ook zo iets? Uw jeugd vernieuwt gelijk eens arends jeugd. Mag het niet ook de ondervinding zijn van Gods kind, dat de Heere op Zijn tijd alle ongerechtigheid vergeeft, alle ziekten geneest, het leven verlost van het verderf en hem/ haar kroont met goedertierenheid en barmhartigheden?...Treff iemand druk, Hij wil de druk verlichten en hart en mond vervullen met Zijn vreugd'. Zelfs in het aangezicht van de dood. Dan mag het zijn: Opvaren met

---

³ Men vertelt, dat de adelaar van veren verwisselt in het begin van de lente en met een nieuwe pluimage het aanzien krijgt van verjonging. Hierop wordt een zinspeling gemaakt in Ps.103:5 en Jes.40:31. Aldus Easton Bible Dictionary in Bible Works. s.v. eagle.

vleugelen als van de arenden, lopen en niet moede worden; wandelen en niet mat worden (Jes. 40:31).⁴

4. En dan de wijsheid van de spreukendichter.

A) Vermoei u niet om rijk te worden; sta af van uw vernuft. Zult gij uw ogen laten vliegen op hetgeen niets is? Want het zal zich gewisselijk vleugelen maken gelijk een arend, die naar de hemel vliegt. (Spr. 23:4v). Wat is rijkdom, wat is verstand? Het is alles een twee drie verdwenen.

B) Het oog dat de vader bespot, of de gehoorzaamheid van de moeder veracht, dat zullen de raven van de beek uitpikken en de jongen van de arend zullen het eten (Spr. 30:17). Eer uw vader en moeder. En zo niet: u bekort uw leven.

C) Vier dingen zijn onnaspeurlijk/ te wonderlijk voor hem (Spr. 30:19). Je kunt het voor je verstand niet klein krijgen.: a) De weg van de arend in de hemel; b) de weg van een slang op een rotssteen; c) de weg van een schip midden op zee; d) de weg van een man bij een maagd. Van deze vier dingen staat een mens stom verbaasd:

- Van de vlucht van een adelaar (hoe hoog, hoe snel)
- Van de kronkelgang van een slang op een rots (hoe bestaat het, dat hij bliksemsnel naar de top kruipt?)
- Van de vaart van een schip midden op zee (een wonder, dat het niet vergaat in nacht en stormgedruis)
- Van omgang van een man met een huwbaar meisje (een duistere zaak; in het verborgene; hoe doortrap gemeen).⁵

5: In twee theofanieën wordt de profeet Ezechiël getoond, dat God Zijn oordelen voltrekt over Juda. Zie Ez. 1:10; 10:14. Het commentaar van Keil-Delitz zegt daarvan: ‘According to this usage, the coming of this divine appearance from the north signifies that it is from the north that God will bring to pass the judgment upon Judah.’

6. Obadja spreekt in zijn profetie (:4) het wee u uit over Edom dat zich verheft als de arenden. Zelfverheffing is in Gods ogen afschuwelijk. We zien het ook aan Nebucadnezar die zich beroemt over het grote Babel dat hij gebouwd heeft, maar door God vernederd wordt en aan een beest gelijk wordt gemaakt (Dan. 4:33; 7:4).

---

⁴ M.Henri schrijft bij Jes.40:31 (E-sword): Pious and devout affections are the eagles' wings on which gracious souls mount up, [Psa_25:1](#). *Secondly*, They shall press forward, forward towards heaven. They shall walk, they shall run, the way of God's commandments, cheerfully and with alacrity (they *shall not be weary*), constantly and with perseverance (they *shall not faint*); and therefore in due season they shall reap. Let Jacob and Israel therefore, in their greatest distresses, continue waiting upon God, and not despair of timely and effectual relief and succour from him.

⁵ Zie. W. H. Gispen, *Spreuken, tweede deel*, hoofdstuk 16:1-31:31 (Korte verklaring van de heilige Schrift; 2^e dr.; Kampen, z.j. Vgl. Jer.17:9.’ De verklaring van Keil-Delitz zegt: Men moet daarom veronderstellen, dat Spr. 30:20 uitlegt wat is bedoeld met: de weg van een man met een meisje. Het gaat hier om een sterk voorbeeld van ‘de overspelige vrouw’: de spoorloosheid van de zonden van het vlees in hun consequenties.

De oude Grieken vertellen van Daedalus en Icarus, een vader en zijn zoon die van een eenzaam eiland naar Griekenland vlogen. Daartoe hadden zij zich vleugels van was gemaakt. Op een dag stegen ze op. Maar niet dan nadat vader Daedalus zijn zoon Icarus gewaarschuwd had niet te hoog te vliegen, omdat anders de was door de warmte van de zon zou smelten en hij in de zee zou storten. Onderweg echter werd Icarus overmoedig. Hij vergat de raad van zijn vader. En er gebeurde wat vader Daedalus had gezegd; zijn vleugels smolten en Icarus stortte in de zee. Daarom heet die zee nog steeds: de Icarische Zee. Voor ons een waarschuwing om geen hoogvlieger, geen betweter te zijn.

Voorals als we oud zijn geworden en niet meer kunnen wat we vroeger konden, lopen we gevaar onszelf te overschatten. Hoe moeilijk valt het ons dan vaak om het werk dat we altijd deden, los te laten. We denken dan nog net zo hard te kunnen lopen als mensen van twintig jaar jonger. We overschatten onszelf. We willen het eigenlijk niet weten, dat een ander het nog wel wat beter kan dan wij. Inderdaad, zelfoverschatting is een dreigend gevaar.

II. HET NIEUWE TESTAMENT

II.A. Het Griekse woord voor adelaar dat het NT gebruikt is: **ἀετός**

II. A.a Tekstgegevens/ korte omschrijvingen (volgens Trommius)

- Want alwaar het dode lichaam zal zijn, daar zullen de arenden vergaderd worden (Matth. 24:28; Luk.17:37)
- Het vierde dier was een vliegende arend gelijk (Openb. 4:7)
- De vrouw zijn twee vleugels van een grote arend gegeven, opdat zij zou vliegen in de woestijn..(Openb. 12:14)

II.A.b. Samenvatting + toepassing

1. 'Want alwaar het dode lichaam zal zijn, daar zullen de arenden vergaderd worden' (Matth.24:28; Luk. 17:37) ⁶

Het is een diepzinnig woord van Jezus, dit woord uit een van Zijn toespraken over de laatste dingen, een soort spreekwoord over arenden (ofte wel gieren) ⁷ die zich verzamelen boven een dode.

Met hun scherpe ogen zien die roofvogels vanuit grote hoogte hun prooi, vallen er bovenop,doden die doen zich voorts tegoed aan het aas. Als u dit soort roofvogels ziet rondcirkelen, dan weet u: daar is wat voor hen te halen. Zij zijn daar waar de dood het voor het zeggen heeft. Dat is hun verzamelpunt.

---

⁶ Het navolgende is een enigszins bewerkte weergave van een Bijbelstudie over Matth. 24:28 (De gruwel der verwoesting) die ik eerder in mijn website in de rubriek exegetische verkenningen opnam en nu (in bewerking) plaats in de rubriek voordrachten/ bijbelse kernwoorden.

⁷ Het Griekse woord 'aetos' kan zowel adelaar als gier betekenen. Het verschil tussen deze twee roofvogels is, dat de adelaar zijn prooi doodt en daarna verslindt en bij uitzondering alleen dood aas eet, terwijl de gier nooit levende dieren eerst doodt en daarna opeet, maar een echte aaseter is (zich slechts aan dood aas tegoed doet). Om die reden is in onze tekst waar het dode lichaam wordt genoemd, meer te denken aan gieren dan aan adelaars. Zo VILH. MØLLER-CHRISTENSEN/ K. E. JORDT JØRGENSEN, *Dierenleven in de Bijbel* (BBB-serie; Baarn), vert.van Jacoba M. Vreugdenhil, s.v. gier (blz.99). M.i. is er niets op tegen om toch steeds te denken aan arenden die hun prooi doden en daarna verslinden.

Lees het na bij Job: ‘Van daar speurt hij (de adelaar) de spijze op, zijn ogen zien van verre af. Ook zuipen zijn jongen bloed; en waar verslagenen zijn, daar is hij’ (Job 39:32. 33)⁸.

Het is zeker niet gemakkelijk om dit diepzinnige woord van onze Meester te verstaan. Uit het verband waarin deze woorden in het Evangelie naar Mattheüs staan, blijkt evenwel, dat het in dit deel van Jezus’ zogenaamde laatste rede gaat over de bange dagen van de grote verdrukking die aan Zijn wederkomst voorafgaan. Hier speciaal toegespitst op wat Zijn Joodse volgelingen binnen afzienbare tijd zullen meemaken, als Jeruzalem een puinhoop zal worden. In deze ‘apocalyptische’ rede van Jezus geeft Hij antwoord op de vraag van Zijn discipelen, wanneer deze dingen zullen zijn... (in vs.3; vgl. Mark.13:4).

Jezus herinnert hier allereerst aan wat in de profetie van Daniël ‘de gruwel der verwoesting’ wordt genoemd. En daarbij hebben Zijn toehoorders zeker gedacht aan wat er was gebeurd, toen de Seleucied de Syrische Antiochus IV Epifanes in 168 voor Christus in de tempel van Jeruzalem een altaar had laten oprichten ter ere van de Griekse god Zeus Olympus. Dat alles was de aanleiding geworden voor de opstand der Makkabeeën, eindigend in een overwinning van de Joden en de herinwijding van de tempel, op 25 Kislev 164 v.Chr.. Een onvergetelijk gebeuren dat onder Israël nog steeds wordt levend gehouden in de viering van het ‘lichtfeest’ in de winter, het Chanoeeka-feest (Gr.’engkainia’ = feest van de vernieuwing/ inwijding van de tempel). Vgl. 2 Makk. 5:27; Joh.10:22.

In Mattheüs 24 ziet de Heere Jezus weer die ‘gruwel der verwoesting’ voor Zich, waarin het pure heidendom zich opnieuw meester zal maken van Jeruzalem en van de tempel. Deze gruwel der verwoesting zal staan in de heilige plaats, de tempel en het heilige terrein schenden.⁹ Is hiermee de verschijning van de Antichrist bedoeld? (vgl. 2 Thess.2:3vv; Openb. 13). Jezus voorziet in elk geval de verwoesting van de stad en van de tempel in 70 nChr., toen een Romeinse soldaat een brandende fakkel in die tempel wierp. Vgl. Mark. 13:2; Luk. 21:20. Jezus voorspelt, dat er dagen van grote verdrukking komen, als nooit tevoren. Voor hen die in Judea zijn (Mark.13:14b). Ook voor Jezus’ Joodse volgelingen. De geschiedenis vertelt ons, dat de Messiasbelijdende Joden van die dagen massaal zijn weggevlucht, van Judea naar de bergen, om tenslotte een onderkomen te vinden in het overjordaanse Pella.¹⁰ In allerijl zijn ze gegaan. Weg uit Jeruzalem. Geen tijd meer om van het dak – de plaats van gebed en rust – via de trap aan de buitenkant van het huis even naar binnen te gaan om iets uit hun huis weg te halen. Geen tijd om van de akker even nog naar huis te gaan om zijn mantel

---

⁸ Zie ook Jesaja, die Edom een en al woestijn voorspelde: ‘Ook zullen aldaar de gieren met elkaar verzameld worden’ (Jesaja 34:15b).

⁹ De uitdrukking ‘gruwel der verwoesting’ (Gr. ‘to bdelugma tès erèmooseos’) (Dan.11:31; 12:11) kan verstaan worden als: de gruwel die bestaat in verwoesting; het gruwelijke van de destructie (verwoestingsgruwel) van de tempel. De Kanttekeningen van de Statenvertaling zeggen: ‘Dat is, het gruwelijk verwoestende leger der Romeinen, gelijk verklaard wordt in Luk. 21:20.’ De woorden ‘staande in de heilige plaats’ is een aanduiding van (de ontwijding van) de tempel. Markus zegt van deze gruwel der verwoesting’, dat hij staat waar hij niet behoort te staan’.

J. van Bruggen schrijft: ‘De grote verdrukking van het Joodse volk is de tijd zonder tempel, een tijd van verdrukking zoals dit volk nog nooit eerder had meegemaakt. Toch wordt het nooit een complete holocaust: er blijft een volk leven onder de vervolgingen. Dat is ter wille van het uitverkoren deel van Israël, te beginnen bij Jezus’ leerlingen...’. Zo Dr. Jakob van Bruggen, *Matcus*, het evangelie volgens Petrus (Commentaar op het Nieuwe Testament; derde serie). Kampen 1988; blz. 312v.

¹⁰ Ook Rudolph Pesch in zijn verklaring van Mark.13:14 ziet in deze woorden een aanduiding van ‘de vlucht van de Jeruzalemse (en de naburige Joodse) christengemeente(n) naar Pella. Zo Rudolf Pesch, *Das Markus-evangelium*; 2^e Teil (Herders theologischer Kommentar zum Neuen Testament); 3^e, erneut durchgesehene Auflage..1984. Freiburg-Basel-Wien. Blz.291.

op te halen (Gr.'himation'; kleding/ mantel; vgl. Matth5:40). Vgl. Gen.19:17. Daar gaan ze: een droeve stoet. Een pijnlijk gebeuren, vooral voor vrouwen die in verwachting zijn of zojuist een kind ter wereld hebben gebracht. Vgl. Luk. 23:29. Jezus heeft in Mattheüs 24 vooral aan hen gedacht.

'Bid maar', zegt Jezus, 'dat dit allemaal niet gebeurt, als het wintert en de wegen onbegaanbaar zijn. De Joden die naar Pella zijn gevlucht, zouden zeker in dat geval door de hoge waterstand in de Jordaan niet in het Overjordaanse zijn gekomen. Of op een sabbat, de dag waarop iedereen behoort te rusten naar Gods gebod en Joden/ Jodenchristenen door op die dag te vluchten zich van die rust zouden beroven. Het zullen dagen zijn, die hun weerga niet kennen in de geschiedenis. Als de Heere die dagen niet zou inkorten (de onderdrukking zou beperken), waar zouden de uitverkorenen van God dan blijven?'¹¹

Is er, als dit alles gebeurt, dan nog wel wat voor u te hopen? Zult u niet roepen en schreeuwen om de komst van de Messias? Waar blijft Hij toch?

Maar juist dan moet u uw ogen goed de kost geven. Want er zullen er zich bij u aandienen, die pretenderen de Messias te zijn: Hier moet u zijn, bij ons moet u wezen.

Wellicht dacht Jezus bij het uitspreken van deze waarschuwing aan Qumran waar zich in Zijn dagen de wetsgetrouwen verzameld hadden. Zij verwachtten de eindstrijd op korte termijn. En Flavius Josephus vertelt, dat als de tempel in Jeruzalem in 70 nChr. in vlammen is opgegaan, de overlevende Joden als laatste gunst van de Romeinen een vrije aftocht vroegen om met vrouw en kinderen naar de woestijn te mogen gaan.¹² Vgl. verder Fl. Josephus, Oudheden.. 18, 85-87 en Joodse oorlogen II, 13.4

Als alles in het land van Israël en in de heilige stad een puin hoop is geworden, ligt het dan niet voor de hand om vanuit de woestijn een Messiaanse beweging op touw te zetten? Vgl. Hand. 21:38. Heeft Simon bar Kochba, de leider van de Joodse verzetsbeweging (131-135 nChr.) door rabbi Akiba, 'de ster uit Jakob' genoemd, dat niet geprobeerd? En kon hij Israëls Messias zijn?¹³

'Zoek uw Messias niet in de woestijn', zegt Jezus. 'Ook niet in binnenkamers, in het verborgene. Denk niet, dat Israëls Messias er slechts is voor enkele ingewijden: een mystieke Messias die zich openbaart in een zeer geleerde rabbijn. Zoek het daar niet, mensen. Ook al doen deze misleiders grote tekenen. Vgl. Deut. 13:2-4. En heb inmiddels hoop. Want Hij komt echt, de Zoon des mensen. Niet in een of ander klein hoekje. Maar evident en plotseling, zoals de bliksem die van oost naar west te zien is. Iedereen zal Hem zien, wereldwijd. Hij komt geheel onverwachts en tegelijk voor ieder zichtbaar. Vgl. Mark. 13 :24vv ; Luk. 17:24.

---

¹¹ De Kanttekeningen van de Statenvertaling geven de betekenis van deze woorden aldus weer: 'Want gelijk Josefus getuigt, de bello Jud. lib. 4,5,6 en 7, cap. 17, zijn door het zwaard, den honger en de pest vergaan, alleen binnen Jeruzalem elf honderd duizend mensen, en boven de zeven en negentig duizend tot slaven verkocht. Dergelijke verwoesting wordt in geen andere historiën gelezen.' Voor de vlucht naar Pella zie: Eusebius (HistEccl III, 5.2-3), Epiphanius (c.haer.19.7; 30.2) en PsClem Recogn 1.39. Epiphanius zegt, dat deze vlucht geschiedde op bevel van Christus. Rudolf Pesch (*a.w.*, blz.296) vermeldt ook, dat rabbi Jochanan ben Sakkai in 68 nChr. met zijn jongeren het belegerde Jeruzalem verliet. Het Joodse sanhedrin zetelde vanaf die tijd (na 70 nChr.) in Jabne.

¹² Aldus Dr. J. T. Nielsen, *Het Evangelie naar Mattheüs III*, (De prediking van het Nieuwe Testament); Nijkerk 1974; blz. 48.

¹³ 'In Farizese kringen is toenmaals de verwoesting van de tempel met het komen van de Messias verbonden (zo F. Dexinger; geciteerd door Rudolf Pesch, *a.w.*, blz.296). Zo evenwel ligt het niet in Matth. 24:26vv.

Het is Zijn dag. Hij komt om te oordelen, zoals oudtijds God op de Sinaï, als in een onweer. Hij komt als Rechter van de ganse aarde. Niemand ontkomt.

Hoe, wanneer? Wie kan het zeggen? Zeg het maar met die diepzinnige raadselspreuk van Mattheüs 24:28 (zie ook Lukas 17:37).¹⁴ Als u een zwerm arenden ziet, weet u: daar is een lijk te vinden. Daar moet u op letten. ‘Zoals arenden zich verzamelen op en rondom een aas, zo zal Christus met Zijn engelen de ongerechtigheid met Zijn oordeel weten te treffen’ (zo A. Schlatter, Allen en Zahn).’ De beeldspraak over het dode lichaam en de verzameling van de arenden kan dus het beste verstaan worden als aanduiding van iets heel onheilspellends. Zo zal de komst van de Zoon des mensen zijn; er gebeuren vreselijke dingen. Het gericht breekt los.

Wat er aan Israël is gepasseerd, toen de Romeinen er een puinhoop van maakten, is het teken van de grote verdrukking vlak voor de komst van de Messias die op doorbreken staat. Een verdrukking zoals vanaf het begin van de schepping tot het einde nooit en nergens is voorgekomen. Vgl. Ex. 9:18; Joël 2:2. De grootste verdrukking van heel de mensheidsgeschiedenis.

Nu, die dagen van grote verdrukking, te beginnen bij de gruwelijke verwoesting van Jeruzalems stad en tempel, zijn nog niet voorbij. Ook wij leven er aan het begin van het derde millennium middenin. Dagen van grote verdrukking die hun weerga niet kennen in de geschiedenis van de mensheid. Let op het teken van de adelaar (gier). Het teken van Hitler en zijn derde rijk, van...vult u maar in. Let op de satanisch georganiseerde Israël-genocide, op wat er passeerde in Auschwitz. Het waren dagen waarin arenden zich verzamelden boven het aas. En dat gaat nog maar steeds door.

---

¹⁴ Nieuwtestamentici veronderstellen, dat de evangelisten Mattheüs en Lukas gebruik hebben gemaakt van een zg.Q-bron (Logia toe Kurioe - woorden des Heeren) waarin deze uitspraak van Jezus voorkwam. Markus geeft deze tekst in de parallele perikoop Mark.13:14-23 niet.

Dr. F. W. Grosheide ziet ‘de gemeente Gods als het aas waarop de valse profeten en christussen als op hun prooi afkomen’ (zo Dr. F. W. Grosheide, Het heilig Evangelie volgens Mattheüs (Kommentaar op het Nieuwe Testament); Amsterdam Bottenburg serie, 1922; blz. 290. Dr. van Bruggen distantieert zich van deze uitleg. Hij schrijft: ‘Het verdient dan ook aanbeveling, met het aas deze valse christussen en valse profeten te zien aangeduid. Bij hen worden de gieren (die lijken liefhebben) verzameld (in de woestijn of in de binnenkamers), maar de Levende verschijnt zelf aan de hele wereld in één keer’. Zo Dr. Jakob van Bruggen, *Mattheüs*, Het evangelie voor Israël in Commentaar op het Nieuwe Testament, derde serie; Kampen 1990, blz. 422. De Kanttekeningen van de Statenvertaling verklaren deze tekst als volgt: ‘Met dit spreekwoord dat bij de Hebreëen gebruikelijk is, zie Job 39:33, wordt geleerd dat waar Christus met Zijn lijden en sterven oprecht gepredikt wordt de gelovigen zich aldaar zullen vergaderen, gelijk zij ook in het laatste oordeel tot Christus zullen vergaderd worden om altijd bij Hem te blijven, 1 Thess.4:16, 17; Joh.17:24.’ In deze geest verklaart ook M.Henri deze tekst. Dit lijkt ons echter een gezochte verklaring. Aannemelijker is wat de Kanttekenaren erop laten volgen: ‘Sommigen verstaan dit spreekwoord van de verwoesting des Joodsen volks, hetwelk door het aas zou verstaan worden: de Romeinen door de arenden, gelijk de Chaldeëen bij Hab.1:8..’ M.i. moeten de verzen 27 en 28 van Matth.24 opgevat worden als betrekking hebbende op de wederkomst van Christus.

Gods vijanden zijn nog steeds bezig om de gruwel der verwoesting onder Israël overeind te houden in het Midden-Oosten. Alles concentreert zich weer op dat ene volk, Israël. Het zijn dagen waarin arenden zich verzamelen boven het aas. Weg met dat volk, weg met het boek van dat volk (de Bijbel).

Wij, ook wij leven in dagen van grote verdrukking voor de uitverkorenen onder de volkeren. Zij delen in het leed en lijden dat de eeuwen door over Israël ging. Let op de arenden. Let op de groten der aarde die het gemunt hebben op Gods uitverkorenen. In Noord Korea, in Sudan, in Eritrea en waar al niet. Let op de haatcampagnes van het Moslimterrorisme.

Ook in onze maatschappij waar de Joods-christelijke fundamenten steeds meer worden verwoest, waar niets meer veilig is: het ongeboren leven niet, het leven van demente bejaarden niet, het heilig huwelijk niet, de dag des Heeren niet.

Dagen van grote verdrukking. Het zijn dagen van misleiding. In de kerk waar de leugengeest hoogtij viert in de afbraak van Gods Woord, in de loochening van de maagdelijke geboorte van Christus Jezus, van de Godheid van Gods Zoon, van verzoening door voldoening. In de wereldkerk die er blind voor is, dat het gevreesde aidsvirus wat te maken heeft met seksuele losbandigheid. Een op de vier mensen in Zimbabwe lijdt aan deze ziekte. Inmiddels droomt de mensheid van een vrederijk met een nieuwe wereldorde.

Laten we het ons voor gezegd houden, door niemand minder dan door Jezus Christus, de enige dienenswaardige Messias. Hij komt eraan. In hoogst eigen Persoon. Hij verschijnt, zoals de bliksem schijnt. Voor iedereen zichtbaar. Alle ogen zullen Hem zien. De geboorteweën van het Godsrijk zijn er reeds. De arenden verzamelen zich. Het wordt hoog tijd, dat u zich bezint.

J. Calvijn schrijft: 'Indien de scherpzinnigheid der vogels zo groot is, dat zij op grote afstand in grote getale om één lijk zich vergaderen, dan is het schande, indien de gelovigen zich niet rondom de Werkmeester des levens vergaderen, in Wie alleen hun wezenlijk voedsel te vinden is' (*a.w.* blz. 342).

Christus komt. En Hij komt om Zijn uitverkorenen onder Israël bijeen te brengen.¹⁵ Hij zal Zich aan Israël openbaren, zoals Jozef eenmaal in Egypte: 'Ik ben Jozef' (Gen.45:3a). En Hij zal Zich aan al Zijn uitverkorenen openbaren, alom op de aarde. Geloof dat. Geloof het, dat Hij uit de vier windhoeken van de aarde Zijn uitverkorenen bijeen zal vergaderen, van het ene uiterste der hemelen tot het andere uiterste daarvan (Matth.24:31).

---

¹⁵ J. Calvijn schrijft in zijn commentaar op Matth.24:22, dat de Heere Zijn toorn tegen alle menselijke verwachting in gematigd heeft, opdat geen van de uitverkorenen zou omkomen. 'God heeft, daar de zaligheid uit de Joden komen moest, enkele druppels uit een uitgedroogde fontein tot rivieren gemaakt, die de gehele wereld zouden besproeien. Immers het had, daar de Joden de haat van alle volken op zich geladen hadden, weinig gescheeld, of zij waren, op een gegeven teken, allen op één dag en aan alle plaatsen, waar zij zich bevonden, ter dood gebracht. Ook lijdt het geen twijfel, of het was de hand Gods, die, toen velen erop aandrongen om een algemene slachting onder hen aan te richten, Titus weerhield, zodat hij zijn soldaten en anderen, die maar al te begerig daarnaar waren, de vergunning daartoe weigerde. Dit verhinderen nu van de uitroeiing van het gehele volk, was het verkorten van die dagen, waarvan hier gesproken wordt, met het doel om enig zaad over te houden...Omdat Zijn genade rustte op het volk, dat Hij tot het Zijne aangenomen had, en opdat het verbond niet vernietigd worden zou...(Rom.11:5).' Aldus J. Calvijn in *De Evangelien van Mattheus, Markus en Lukas in onderlinge overeenstemming gebracht en verklaard*. Derde deel, 3^e druk. Goudriaan 1979, blz. 335.

Wat ons te doen staat? Waakt, waakt, waakt...! Let op het azen van de arenden. Of doe als dat kind dat uit school thuiskwam en tegen zijn moeder zei: ‘Mamma, ik heb onderweg naar Jezus gezwaaid.’ ‘Maar kind’, zei moeder, ‘jij hebt toch de Heere Jezus niet gezien?’ ‘Nee, mama’, zei het kind, ‘maar de Heere Jezus heeft mij wel gezien.’

2. Nog een enkele keer komen er in het NT adelaars voor en wel in Openb. 4:7 en 12:14. Ik kan daar in dit verband niet uitvoerig over schrijven. Daar zijn de Bijbelpassages te complex voor. Ik volsta met slechts een enkele opmerking. In de eerstgenoemde tekst gaat het over het hemels troongezicht dat Johannes op Patmos te zien krijgt: een troon in de hemel en daarop de almachtige God in een veelheid van stralende edelstenen. Rondom de troon zitten 24 ouderlingen op 24 tronen, in witte kleding en met gouden kronen op het hoofd; zij zijn de vertegenwoordigers van Gods triomferende kerk uit Oud en Nieuw Verbond. Johannes ziet bliksems en donderslagen en stemmen en hij ziet zeven brandende lampen (symbool van Gods zeven Geesten = de volheid van Gods Geest). Voor de troon is er een glazen kristallen zee (zie ook Openb.15:2vv), teken van overwinning en triomf zoals indertijd, toen Israël aan de overkant van de Rode was. En in het midden van de troon en eromheen vier dieren, elk met zes vleugels en aan alle kanten ogen (een leeuw, een rund, een dier op een mens gelijkend en een arend die vliegt). Zij zijn de hoofdvertegenwoordigers van Gods schepping. En dit alles om Gods roem op het hoogst te verheffen. Ook de arend doet eraan mee. Heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige, Die was en Die is en Die komen zal.....Laat ons, elke keer als we een adelaar zien, maar mee juichen tot Gods eer.

En dan tenslotte Openb.12:14. Hier gaat het over een vrouw, bekleed met de zon, de maan onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van 12 sterren. Zij is zwanger. Een grote rode draak met zeven hoofden en tien hoornen, waarop zeven koninklijke hoeden staat pal voor de vrouw, gereed om het kind dat zij op het punt staat te baren, te verslinden. Zodra het kind ter wereld is gebracht (een man die alle heidenen gaat hoeden met een ijzeren roede), wordt het weggerukt tot God en Zijn troon. En de vrouw vlucht in de woestijn en verblijft daar 1260 dagen...De vrouw is het symbool van Christus' gemeente in het laatste der dagen. Alleszins vervolgd. Haar kind is reeds bij God thuis. Maar zij moet nog door veel verdrukkingen heen, door een stroom van verzoeken en beproevingen huiswaarts. Intussen wordt zij onderhouden in de woestijn: 1260 dagen = 42 maanden = 3 ½ jaar = een periode van oordeel Gods, zoals in de 3 1/2 jaar droogte t.t.v. Elia. Vergeten we het nooit: De grote rode draak, de oude slang, de duivel/ satan wordt neergestoten en de ten dode vervolgden die de verliezende partij leken te zijn, worden overwinnaars door het bloed van het Lam. Gods grote tegenstander heeft het wel op de vrouw en haar kinderen gemunt. Maar zij verdwijnt, als op arendsvleugelen gedragen (twee vleugels van een grote arend) weg uit het gezicht van de draak.

‘Noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel zal ons kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heere (Rom. 8:39).¹⁶

---

¹⁶ In deze voordracht is gebruik gemaakt van 1. Gesenius' *Hebr. und Aram. Handwörterbuch*; 16e Aufl. 1915, s.v. nèsjèr; 2. Trommius' *concordantie*, s.v. arend; 3. Robertson's Word Pictures in Bible Works en Easton Bible Dictionary in Bible Works; 4. Woordenboek ISBE = Internat. Standard Bible Encyclopedie, s.v. eagle in E-sword; Kanttekeningen Statenvertaling; verschillende commentaren; verder: Vilh.Møller-Christensen/ K.E. Jordt Jørgensen, *Dierenleven in de Bijbel* (BKB serie; Baarn, z.j.); Prof. dr. W.H. Gispen e.a., *Bijbelse Encyclopaedie*; Kampen 1950; p.42..